

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

FORSKNING/STUDIE

Brottsförebyggande åtgärder mot radikala vänsterrörelser

– effekter och erfarenheter

Faktaruta

Radikalisering och motradikalisering

2016–2018

Södertörns högskola

Magnus Wennerhag, projektledare; Jan Jämte

Under senare år har lokala myndigheter utvecklat brottsförebyggande åtgärder för att motverka politiskt motiverad våldsanvändning och ”våldsbejakande extremism”. I detta projekt undersöks hur lärare, socialarbetare och poliser på lokal nivå tolkar och utför sitt uppdrag inom det specifika arbetet mot ”vänsterextremism” samt hur vänsterradikala aktivister uppfattar och påverkas av dessa åtgärder.

MSB:s kontaktpersoner:

Johan Berglund, 010-240 41 61

Publikationsnummer MSB1370 – mars 2019

ISBN 978-91-7383-934-1

MSB har beställt och finansierat genomförandet av denna forskningsrapport (alt. studierapport). Författarna är ensamma ansvariga för rapportens innehåll.

Förord

I denna slutrapport sammanfattas forskningsprojektet ”Radikalisering och motradikalisering”, finansierat av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap 2016–2018.

De resultat som kortfattat beskrivs i rapporten utvecklas mer ingående i de vetenskapliga texter som forskningsprojektet resulterat i. En av dessa är hittills publicerad (Wennerhag 2017). I skrivande stund bedöms de övriga av sakkunniggranskade vetenskapliga tidskrifter, eller kommer inom kort att sändas till sådana. Eftersom sakkunniggranskning (så kallad *peer review*) tar lång tid, ger vi här läsaren en första inblick i några av forskningsprojektets resultat. Syftet är att beskriva komplexa analyser och teorier på ett kortfattat och begripligt sätt, vilket stundtals lett till förenklingar. För mer utförliga resonemang hänvisar vi till projektets befintliga och kommande publikationer (se slutet av rapporten).

Deltagare i projektet har varit projektledaren Magnus Wennerhag, docent i sociologi och högskolelektor vid Södertörns högskola, samt Jan Jämte, fil dr i statsvetenskap och universitetslektor i samhällskunskap vid Örebro universitet. Jämte och Wennerhag är författare till denna slutrapport.

Under projektets gång har även Rune Ellefsen, fil dr i kriminologi vid Oslo universitet, arbetat en kortare period i projektet (maj–oktober 2018). Två assistenter har samlat och kodat materialet till vår protesthändelsedatabas: Måns Lundstedt (doktorand vid Scuola Normale Superiore, Florens, Italien) under perioden juli 2016–oktober 2017 och Kalle Eriksson (master i statsvetenskap) under perioden maj–december 2018. Vissa av intervjuerna har gjorts av Mattias Wahlström (docent i sociologi vid Göteborgs universitet), Ilaria Pitti (fil dr i statsvetenskap vid Università degli Studi di Siena, Italien) och Kalle Eriksson.

Projektets referensgrupp har bestått av följande forskare och myndighetsrepresentanter: Erik Amnå, professor i statsvetenskap, Örebro universitet; Heléne Lööv, docent i historia, Uppsala universitet; Ingrid Sahlin, professor i socialt arbete, Lunds universitet; Maria Billinger och Helena Bunner för Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor; Jenny Yourstone för Center mot våldsbejakande extremism; Johan Berglund, Svante Nygren och Lotta Nyman för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Innehållsförteckning

Förord	3
Innehållsförteckning	4
1. Introduktion	5
2. Sammanfattning	6
3. Centrala begrepp	7
3.1.1 Sociala rörelser	7
3.1.2 Metoder för politisk påverkan	7
3.1.3 Politiskt våld	7
3.1.4 Radikalisering.....	8
3.1.5 Kontroll och repression av rörelser	8
3.1.6 Extremism och våldsbejakande.....	8
4. Bakgrund	9
4.1 Brottsförebyggande åtgärder mot "våldsbejakande extremism" ..	9
4.2 Brottsförebyggande åtgärder mot vänsterradikala rörelser.....	10
4.3 Den radikala frihetliga vänsterrörelsen i Sverige	10
4.3.1 Rörelsens särdrag.....	10
4.3.2 Rörelsens historia.....	11
4.4 Tidigare forskning.....	12
5. Vad vi har studerat	13
5.1 Kvalitativa data: intervjuer och textmaterial	13
5.2 Kvantitativa data: Protesthändelser	13
6. Rörelsens övergripande utvecklingstendenser 1997–2016...	16
7. Tjänstemännens arbete mot "våldbejakande vänsterextremism"	20
8. Aktivisternas upplevelser och erfarenheter	23
9. Slutsatser	27

1. Introduktion

I Sverige har sociala rörelser länge varit viktiga kanaler för medborgarnas politiska påverkan och samhällsengagemang. Från det offentliga sida har man ofta menat att rörelseengagemang stärker framför allt ungdomars demokratiska värderingar, utvecklar deras kritiska tänkande och ger dem erfarenhet av olika former av samhällspåverkan.

Samtidigt finns det rättsliga gränser för hur politisk påverkan och opinionsbildning får bedrivas. Dessa gränser överträds till exempel när våld används, när minoritetsgrupper förföljs eller när den allmänna ordningen hotas. Det offentliga ska alltså å ena sidan underlätta medborgarnas politiska engagemang och å andra sidan motverka lagbrott som kan uppkomma i anslutning till vissa former av engagemang – två mål som kan hamna i konflikt.

Under senare år har kommuner och myndigheter utvecklat lokala brottsförebyggande åtgärder för att motverka politiskt motiverad våldsanvändning och ”våldsbejakande extremism”. I detta forskningsprojekt fokuseras det brottsförebyggande arbetet mot vänsterradikala grupper – ett område som forskningen inte har studerat tidigare. Vi har undersökt hur detta arbete bedrivs i tre större svenska kommuner där vänsterradikala grupper varit aktiva under senare år.

Vi har för det första undersökt hur lärare, socialarbetare och poliser på lokal nivå tolkar och utför sitt uppdrag inom det specifika arbetet mot ”vänsterextremism”. Uppkommer det målkonflikter mellan det brottsförebyggande arbetet och andra centrala samhällsrelaterade mål för ungdomars engagemang och socialisation?

Vi har för det andra undersökt hur aktivister inom de rörelsegrupper som utpekats som ”våldsbejakande vänsterextremister” samt andra vänsterradikala aktivister uppfattar dessa åtgärder och hur de påverkas av dem. Leder åtgärderna till att de förändrar sina sätt att protestera och sina försök att påverka politik och samhälle?

I rapporten presenteras först de vetenskapliga begrepp och teorier vi använder. Bakgrundsavsnittet beskriver framväxten av brottsförebyggande åtgärder riktade mot radikala vänstergrupper samt den sociala rörelse som rapporten fokuserar: den radikala frihetliga vänsterrörelsen. I denna rörelse ingår de grupper som myndigheter pekat ut som ”våldsbejakande vänsterextremister”. Därefter redogör vi för det material vi analyserat och de metoder vi använt.

Studiens resultat presenteras i avsnitt 6–8. Avsnitt 6 belyser rörelsens utveckling under perioden 1997–2016. Avsnitt 7 beskriver hur lokala tjänstemän tolkar och genomför sitt uppdrag att motverka ”våldsbejakande vänsterextremism”. Avsnitt 8 beskriver hur vänsterradikala aktivister förstår dessa åtgärder och hur de påverkas av dem.

2. Sammanfattning

Resultaten visar att den radikala frihetliga vänsterrörelsen minskat sin aktivitet sedan sent 00-tal mätt i antal offentliga protester. Våldsamma protestformer har minskat till förmån för mer konventionella protester. De grupper som uppmärksammats för att använda politiskt våld i form av egendomsförstörelse eller våld mot personer har antingen upplösts eller haft låg aktivitet under 2010-talet. Samtidigt har grupper som ägnar sig åt konventionella protester ökat sin aktivitet. Under den studerade perioden 1997–2016 har det även skett förändringar i fråga om vilka sakfrågor rörelsen mobiliserar kring, rörelsens politiska mål och självbild samt förhållandet till aktörer utanför rörelsen. Vår analys visar att andelen samarbeten med aktörer utanför rörelsen ökat sedan sent 00-tal och att protester som samorganiserar med aktörer utanför rörelsen mycket sällan blir våldsamma. Under hela perioden förekommer skadegörelse och våld mot person främst under egenorganiserade protester och kring vissa politiska sakfrågor.

För de intervjuade lokala tjänstemän som arbetar med att förebygga ”våldsbejakande extremism” framstår ”vänsterextremism” som ett i huvudsak hypotetiskt problem. Mycket få kommuner i Sverige rapporterar förekomst av ”vänsterextremism” och än färre uppger att vänsterextrema grupper utgör ett reellt problem. Inom ramen för det kommunalt samordnade arbetet mot våldsbejakande extremism har ingen av tjänstemännen hanterat något fall som innefattat organiserade radikala vänsteraktivister eller individer som ansetts vara i riskzonen för att ansluta sig till sådana grupper. Inte heller någon av de undersökta kommunerna har utarbetat specifika åtgärder mot denna grupp. Tjänstemännen menar även att det är svårt att hitta tydliga indikatorer på ”vänsterextremism”, då aktivisterna i fråga sällan uttrycker politiska åsikter som uppfattas som problematiska. Inte heller anses de särskilt belastade av sociala problem, vilket innebär att myndigheterna saknar mandat för att sätta in individriktade insatser.

Enligt aktivisterna själva har utpekandet av vissa grupper som ”våldsbejakande vänsterextremister” fått olika men samverkande effekter på rörelse-, organisations- och individnivå. På rörelsenivå har utpekandet lett till nedsvärning av hela rörelsen och ökat risken för splittring. På organisationsnivå anses åtgärderna ha fått olika effekter på olika typer av utpekade radikala organisationer. Grupper som mobiliserar i öppna och inkluderande former utan att använda våld tycks bli mest negativt påverkade. För slutna och selektivt mobiliserande grupper, som ofta använder skadegörelse och våld som protesttaktiker, tycks utpekandet snarast ha tjänat som bekräftelse på deras politiska betydelse och haft en potentiellt radikaliserande effekt. Störst påverkan märks på individnivå. Aktivister beskriver att utpekandet lett till oro för olika former av sociala sanktioner och ökad tystnad kring det egna politiska engagemanget, oavsett om de använder våldsamma protestformer eller ej.

3. Centrala begrepp

Projektet har utgått från teorier och begrepp som är centrala inom forskningen om sociala rörelser. För att ge läsaren en bild av hur dessa skiljer sig från begrepp och termer som används inom annan forskning eller av myndigheter, redogör vi nedan för några centrala begrepp och vårt sätt att förhålla oss till dem (se Wennerhag 2017 för en mer utförlig redogörelse).

3.1.1 Sociala rörelser

Denna studie undersöker hur en social rörelse, den radikala frihetliga vänsterrörelsen, påverkas av myndigheters brottsförebyggande arbete. En social rörelse utgörs av informella nätverk mellan organisationer och individer med gemensamma övertygelser. Den kan därmed inte reduceras till en eller ett fåtal organisationer, även om enskilda organisationer kan spela en betydande roll inom vissa rörelser. Den sociala rörelsen hålls samman av en kollektiv identitet och gemensamma mål. Detta innebär inte att förhållandet mellan rörelsens olika delar alltid präglas av samsyn; tvärtom är det vanligt med konflikter om vilka som utgör rörelsens ”vi”, vilka som är rörelsens främsta mål och vilka strategier man bör använda.

3.1.2 Metoder för politisk påverkan

En social rörelse använder i huvudsak utomparlamentariska metoder för att påverka politik och samhälle; allt ifrån debattartiklar, torgmöten, demonstrationer och strejker till namninsamlingar och lobbying. Ibland förekommer även olagliga och våldsamma former av protester. Begreppet ”handlingsrepertoar” betecknar de metoder eller protesttaktiker som används inom en rörelse. Rörelser väljer ofta protesttaktiker utifrån strategiska och ideologiska överväganden samt utifrån sin tillgång till olika slags resurser. Viktiga faktorer är också deras förhållande till det politiska systemet, allmänheten, ordningsmakten och politiska motståndare samt huruvida metoderna är lagliga och betraktas som legitima bland allmänheten (Tilly & Tarrow 2015).

3.1.3 Politiskt våld

Politiskt våld kan ingå i en social rörelsens handlingsrepertoar, även om det är relativt ovanligt. Med Bosi och Malthaners (2015, s. 439) definition innefattar politiskt våld ”handlingar som tillfogar individer och/eller egendom fysisk, psykisk eller symbolisk skada i syfte att förmå olika slags mottagare att verka för eller emot politiska, sociala och/eller kulturella förändringar”. En rad faktorer påverkar huruvida sociala rörelseaktörer använder våld för att uppnå sina mål, till exempel strategiska överväganden och ideologi, tillgången till andra typer av protesttaktiker samt förändringar i motståndares och allierades agerande. Det bör noteras att denna definition av politiskt våld inte bara omfattar fysiskt våld mot person, utan även handlingar som skadegörelse, olaga hot, allmänfarliga brott och brott mot allmän ordning.

3.1.4 Radikalisering

Inom andra forskningsfält undersöks ofta faktorer som anses leda till att individer radikaliseras, det vill säga börjar använda politiskt motiverat våld eller ansluter sig till rörelser där våld används. Utifrån teorier som fokuserar sociala bakgrundsfaktorer, individuella omständigheter eller personlighetsdrag söker sådan forskning ofta efter indikatorer på individers radikalisering. En sådan individcentrerad förståelse av begreppet har ofta legat till grund för myndighetsåtgärder mot politiskt motiverat våldsbrottslighet.

Inom samtida forskning om sociala rörelser är det vanligare att radikalisering betecknar de processer som leder till att grupper inom en rörelse börjar använda våld eller trappar upp sin våldsanvändning (Alimi, Bosi & Demetriou 2015). Utgångspunkten är att de flesta individer som börjar använda politiskt våld redan är en del av en social rörelse. Det blir därmed relevant att undersöka de processer som kan leda till att vissa grupper inom en rörelse börjar eller slutar använda politiskt våld, det vill säga radikaliseras eller avradikaliseras, samt hur detta påverkas av interaktion med aktörer utanför rörelsen.

När vi använder det angränsande begreppet radikal åsyftas rörelseaktörers åsikter om samhällsproblem, hur samhället bör förändras och i vilken omfattning, inte huruvida de använder politiskt våld.

3.1.5 Kontroll och repression av rörelser

Även i liberala demokratier använder staten olika åtgärder för att kontrollera, begränsa eller motverka rörelser som anses hota den allmänna ordningen, det politiska systemet, rikets säkerhet eller specifika grupper av medborgare. Åtgärderna kan syfta till att minska rörelseaktiviteten, förändra en rörelses handlingsrepertoar eller förmå individer att lämna en rörelse. Inom forskningen benämns sådana åtgärder ofta repression. Forskningen undersöker hur sådana åtgärder påverkar rörelser och det omgivande samhället, till exempel om de får oavsedda effekter som direkt eller indirekt motverkar det ursprungliga syftet (så kallade *backfire*-effekter). Det kan bland annat handla om åtgärder som leder till att rörelseaktörer får ökat stöd bland allmänheten eller ökar sitt användande av politiskt våld (Peterson & Wahlström 2015; Lindekilde 2014).

3.1.6 Extremism och våldsbejakande

I dag använder myndigheter ofta termen extremism. I ett vetenskapligt sammanhang är denna term för oprecis. Den anger framför allt att en viss grupp avviker från majoritetssamhällets normer och beteenden; men vad som är socialt och politiskt avvikande är historiskt föränderligt och varierar mellan olika samhällen. Inom den forskning som använder termen extremism finns det inte heller någon samsyn kring huruvida den främst avser normer eller beteenden (Sörbom & Wennerhag 2016). Även termen våldsbejakande är oklar, bland annat därför att det inte heller här är tydligt om det är normer eller beteenden som åsyftas. Den senare termen är även ovanlig i ett internationellt perspektiv. Myndigheter i andra länder talar ofta i stället om "våldsam extremism" eller politiskt motiverat våld. Vi använder därför tydligare och mer avgränsningsbara begrepp som politiskt våld och radikalisering.

4. Bakgrund

4.1 Brottsförebyggande åtgärder mot "våldsbejakande extremism"

Från 1930-talet och fram till kalla krigets slut bestod statens kontroll av politiska grupper som ansågs hota det demokratiska statskicket främst i säkerhetspolitiskt motiverad övervakning samt rättslig hantering av tryck- och yttrandefrihetsbrott. Under 1990-talet skedde dock en förskjutning i statens förhållningssätt till sådana grupper. Säkerhetsperspektivet tonades ner till förmån för ett socialt preventivt perspektiv som framhöll brottsförebyggande åtgärder mot politiskt motiverad brottslighet. De nya förebyggande åtgärderna involverade en rad myndigheter och yrkesgrupper, däribland lärare och socialarbetare, men även aktörer i civilsamhället. Många av åtgärderna, som föranleddes av en ökning av rasistiskt motiverade våldsbrott, syftade till att förebygga rasistiska idéer och organiserad rasism bland ungdomar samt att underlätta avhopp från den nynazistiska miljön (Löow 2017).

Den svenska regeringen tog åren 2008–2012 initiativ till ett antal myndighetsrapporter samt tillsatte en statlig utredning i syfte att förebygga "våldsbejakande extremism" (i början användes benämningen "våldsam extremism"). Som en följd av utredningen beslutade regeringen i juni 2014 att inrätta en "nationell samordnare för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism" (Dir. 2014:103) (härefter benämnd Nationella samordnaren). Samordnaren skulle "förbättra samverkan mellan myndigheter, kommuner och organisationer på nationell, regional och lokal nivå när det gäller arbetet med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism". Den huvudsakliga målgruppen var unga män, men även vuxna skulle omfattas av åtgärderna. Enligt regeringen var samverkan nödvändig för att "på ett tidigt stadium identifiera personer som är i riskzonen att dras till våldsamma extremistmiljöer och att stödja personer som är aktiva inom sådana miljöer att hoppa av samt för att motverka att extremistmiljöer uppkommer, etablerar eller breder ut sig".

Nationella samordnaren var verksam mellan juni 2014 och januari 2018. Utöver samordning bestod verksamheten bland annat i att informera, anordna utbildningar, ta fram ny kunskap samt att förmå kommuner att anta lokala handlingsplaner och lägesbilder om våldsbejakande extremism. Myndigheten tillgängliggjorde också i februari 2015 ett webbaserat utbildningsmaterial kallat Samtalskompassen. Materialet riktade sig till en mängd olika yrkesgrupper: socialsekreterare, lärare, fritidsledare, närpolis, kuratorer, fältassistenter, skolsköterskor, ungdomsledare "och andra yrkesverksamma". Syftet var att ge dem "förbättrade kunskaper om hur de, utifrån sin yrkesroll, kan förebygga våldsbejakande extremism" (Nationella samordnaren 2015). I materialet beskrevs tre typer av våldsbejakande extremism: högerextremism, islamism och vänsterextremism.

Sedan januari 2018 har Centrum mot våldsbejakande extremism (CVE), ett särskilt organ inom Brottsförebyggande rådet (Brå), övertagit det huvudsakliga nationella ansvaret för att ”förebygga ideologiskt motiverad brottslighet och terrorism” samt att ”stärka och utveckla det kunskapsbaserade och sektorsövergripande arbetet med förebyggande åtgärder mot våldsbejakande extremism nationellt, regionalt och lokalt” (Regeringen 2017).

4.2 Brottsförebyggande åtgärder mot vänsterradikala rörelser

Under större delen av 1900-talet riktades statens kontroll och övervakning av vänsterradikala grupper främst mot revolutionära kommunistiska organisationer. Kontrollen motiverades främst av säkerhetspolitiska hot, i synnerhet från Sovjetunionen (Löow 2017). Anarkistiska och syndikalistiska grupper däremot ansågs sällan utgöra hot mot rikets säkerhet. Från 1980-talets slut tilltog säkerhetstjänstens övervakning av anarkistiska grupper, bland annat med hänvisning till ökad användning av skadegörelse/sabotage med politiska motiv samt ökad förekomst av våld under demonstrationer och husockupationer. Under 1990-talet började säkerhetstjänsten använda termen ”autonom” som samlingsbeteckning för ”hela den anarkistiskt präglade, aktivistiska utomparlamentariska vänstern” (SOU 2002:87, s. 201). I myndighetstexter är ”den autonoma miljön” ofta vagt definierad, och det har varierat vilka grupper som ansetts tillhöra den.

Efter kravallerna i samband med EU-toppmötet i Göteborg i juni 2001, där många av de gripna tillhörde ”den autonoma miljön”, genomfördes både lagändringar (maskeringsförbud) och förändringar av polisens taktik vid demonstrationer (den särskilda polistaktiken, SPT), bland annat genom bruk av ”dialogpoliser”. Sådana åtgärder kan betraktas som en typ av situationell brottsprevention (Sahlin 2000, s. 100), då de delvis syftar till att undvika våldsamma situationer under demonstrationer. Mer uttalade brottsförebyggande åtgärder mot vänsterradikala grupper började diskuteras i samband med att regeringen tog initiativ till åtgärder för att förebygga ”våldsbejakande extremism”. De myndighetsmaterial som producerades var i huvudsak inriktade mot social brottsprevention och potentiella indikatorer på att individer var ”i riskzonen för att ansluta sig till våldsbejakande extremistiska rörelser” (SOU 2013:81). I utbildningsmaterialet Samtalskompassen utpekades fyra grupper inom ”den autonoma miljön” som exempel på ”våldsbejakande vänsterextremism”: Antifascistisk aktion (AFA), Revolutionära fronten (RF), Allt åt alla och Syndikalistiska ungdomsförbundet (SUF).

4.3 Den radikala frihetliga vänsterrörelsen i Sverige

4.3.1 Rörelsens särdrag

Inom forskningsprojektet används termen den radikala frihetliga vänsterrörelsen (från engelskans *radical left-libertarian movement*) som

beteckning för den sociala rörelse vars kollektiva identitet utgår från frihetligt socialistiska ideologier såsom anarkism, anarkosyndikalism, rådskommunism och autonom marxism. Termen omfattar därmed den antihierarkiska och antiauktoritära delen av den radikala vänsterrörelsen. Denna sociala rörelse rymmer det som myndigheter kallat "den autonoma miljön" och de fyra organisationer som utpekats av Nationella samordnaren, men även en rad närliggande grupper och organisationer.

Historiskt sett har rörelsens antihierarkiska hållning framför allt tagit sig uttryck i kritik av den kapitalistiska ekonomins maktstrukturer och den politiska makt som utövas genom staten. De alternativa sätt att organisera samhället som bejakas utgår ofta från människors frivilliga samverkan, ömsesidig hjälp och direktdemokratiska beslutsformer. Samtidigt betonas socialistiska grundprinciper som jämlikhet och egendomsgemenskap. Kritiken mot hierarkier riktas även mot andra maktordningar och privilegiesystem. Den breda inriktningen har inneburit att rörelsen tidvis fungerat som en radikal del av andra sociala rörelser, däribland den antirasistiska rörelsen, den feministiska rörelsen, djurrättsrörelsen och miljörörelsen.

Den radikala frihetliga vänsterrörelsen använder framför allt utomparlamentariska metoder för att påverka politik, ekonomi och samhälle: från opinionsbildning, fredliga demonstrationer och fackligt arbete till ockupationer, egendomsförstörelse och politiskt våld. Protesttaktikerna skiljer sig mellan olika grupper, som knyts samman av sociala nätverk, gemensamma mobiliseringar, fysiska mötesplatser och internetbaserade forum.

4.3.2 Rörelsens historia

Den radikala frihetliga vänsterrörelsen i Sverige har formats av två bredare rörelsekontexter. Rörelsen uppstod inom arbetarrörelsen runt sekelskiftet 1900 då anarkistiskt inspirerade ungsocialister bröt med socialdemokratin för att bilda självständiga anarkistiska och syndikalistiska organisationer. I synnerhet syndikalisterna kom att spela en viktig roll för att institutionalisera den radikala frihetliga vänsterrörelsen och sprida dess idéer och praktiker i Sverige. Från 1960-talet och framåt växte nya sociala rörelser fram i västvärlden, däribland "den nya vänstern", miljörörelsen, kvinnorörelsen, fredsrörelsen, solidaritetsrörelsen, HBTQ-rörelsen och den antirasistiska rörelsen. Dessa rörelser uppmärksammade ofta andra makthierarkier och konfliktlinjer än arbetarrörelsen. Under 1960- och 1970-talen var den radikala frihetliga vänsterrörelsen en ganska marginell del av denna breda rörelsemiljö. Inom 1980-talets så kallade "alternativrörelse", som bestod av miljö-, freds-, och kvinnogrupper, fick den radikala frihetliga vänsterrörelsen däremot en mer framträdande roll. Dess betoning av direktdemokrati, decentralisering, autonomi och alternativa sätt att leva låg ofta i linje med alternativrörelsens idéer och praktiker.

I slutet av 1980-talet och början av 1990-talet bildades en mer självständig radikal frihetlig vänsterrörelse i Sverige. Inspirerade av urbana ungdomsrörelser i västeuropeiska städer skapade aktivisterna en egen "rörelsescen" knuten till radikal alternativkultur och egna mötesplatser. Rörelsen engagerade sig i en rad frågor, däribland ungdomars bostadsbrist,

mot apartheid och mot den framväxande vit makt-miljön. Under 1990-talet kom arbetet alltmer att präglas av idén om ”förtryckssamverkan”: att maktordningar kopplade till klass, kön, etnicitet, sexualitet och arttillhörighet (det vill säga människors underordning av djur) skapade sammanlänkade system av över- och underordning. Aktivister genomförde aktioner mot symboler för dessa maktordningar, men försökte även motverka återskapandet av dem inom den egna rörelsen. Man använde en rad protesttaktiker: från informationskampanjer, föreläsningar och demonstrationer till husockupationer, skadegörelse och våld mot politiska motståndare, i synnerhet mot individer inom den nynazistiska rörelsen. Den form av aktivism som hade utvecklats under 1990-talet kulminerade med demonstrationerna och kravallerna under EU-toppmötet i Göteborg 2001. Efter detta utvecklades rörelsen i delvis nya riktningar (Jämte 2013, 2017; Jacobsson & Sörbom 2015).

Enligt vår protesthändelsedatabas (se nedan) var SAC, SUF, AFA, RF och Allt åt alla de fem organisationer/nätverk inom rörelsen som åren 1997–2016 organiserade flest protester. Av dessa har de fyra sistnämnda utpekats som ”våldsbejakande vänsterextremister”, men inte fackförbundet SAC.

4.4 Tidigare forskning

Det finns endast ett mindre antal publicerade forskningsartiklar, böcker och bokkapitel om den samtida radikala frihetliga vänsterrörelsen i Sverige. De studier som finns har ofta fokuserat på vissa avgränsade skeenden och händelser eller på specifika organisationer. Denna forskning är framför allt baserad på intervjuer, webbmaterial och arkivmaterial.

Från andra länder finns det enstaka exempel på forskning om myndigheters brottsförebyggande åtgärder mot samtida vänsterradikala rörelser, men i Sverige har ingen undersökt detta. Ett fåtal studier har undersökt hur den radikala frihetliga vänsterrörelsen i Sverige påverkats av enskilda polisinsatser (exempelvis efter Göteborgshändelserna 2001), men ingen forskning har undersökt hur lokala myndighetspersoner tolkar och genomför uppdraget att förebygga eller motverka ”våldsbejakande vänsterextremism” eller hur aktivister inom den radikala frihetliga vänsterrörelsen uppfattar dessa åtgärder och påverkas av dem.

Inom den forskning som studerar individers radikaliserings finns mycket lite publicerat som berör vänsterradikala grupper. Sådan forskning brukar i allmänhet bara studera individer som använt våld eller begått andra brott. En fördel med att i stället studera en social rörelse i dess helhet är att man kan säga mer om de processer som får vissa grupper att använda våld och andra att avstå. Därför har vi i detta projekt främst undersökt rörelse- och gruppnivån, även om våra intervjubaserade studier till viss del tar upp individuella upplevelser.

5. Vad vi har studerat

5.1 Kvalitativa data: intervjuer och textmaterial

Inom projektet har vi intervjuat 30 myndighetspersoner och 31 aktivister. Intervjuer med tjänstemän har genomförts i tre större städer där rörelsen varit aktiv under senare år. Vi har intervjuat tjänstemän i de yrken och roller som är mest centrala i det lokala arbetet mot våldsbejakande extremism, det vill säga lärare, socialarbetare, poliser och lokala samordnare. På nationell nivå har vi intervjuat tjänstemän som arbetat med dessa frågor på Polismyndigheten, Skolverket, Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Landsting.

Av de 31 intervjuade aktivisterna har 20 varit engagerade i någon av de fyra organisationer som utpekats som "våldsbejakande" i Nationella samordnarens utbildningsmaterial, det vill säga SUF, Allt åt alla, AFA och RF. För att kunna undersöka om närliggande organisationer påverkas av åtgärderna mot våldsbejakande extremism har vi intervjuat ytterligare 11 aktivister. Av dessa har 7 varit engagerade i andra grupper inom den radikala frihetliga vänsterrörelsen, exempelvis SAC, Göteborgs Antifascistiska Front (GAF) och Anarchist Black Cross (ABC), eller på annat sätt varit aktiva inom rörelsen utan att tydligt identifiera sig med någon bestämd organisation. 4 har i stället varit aktiva inom organisationer utanför rörelsen med radikal vänsterideologi eller med liknande protesttaktiker, exempelvis Socialistiska Partiet, Revolutionär Kommunistisk Ungdom, Ung Vänster och Linje 17.

Vi har även samlat, systematiserat och analyserat webbmaterial, tidskrifter och andra offentligt tillgängliga textmaterial från rörelsemiljön, exempelvis webbsidor som Motkraft, Yelah, Indymedia och organisationers hemsidor, samt periodiska skrifter som Arbetaren, Brand, Direkt Aktion och Storm.

5.2 Kvantitativa data: Protesthändelser

För att kunna analysera rörelsens mobiliseringsmönster och handlingsrepertoarer har vi skapat en databas över protester organiserade av grupper inom den radikala frihetliga vänsterrörelsen 1997–2016.

Forskningen om sociala rörelser studerar ofta långsiktiga protesttrender med hjälp av en metod som kallas protesthändelseanalys (*protest event analysis*; Hutter 2014). En protesthändelse är här en offentlig protest under vilken en eller flera kollektiva aktörer riktar politiska krav till en extern mottagare. Vår analys innefattar även icke-offentliga kollektiva aktioner som man offentliggjort i syfte att framföra politiska krav eller påverka politiska motståndare (exempelvis egendomsförstörelse riktad mot motståndare). Exempel på protesthändelser är demonstrationer och torgmöten, men även mer småskaliga aktioner som flygbladsutdelning och egendomsförstörelse. Vår analys omfattar alla protesthändelser, oavsett hur många som deltagit i dem – men däremot inte seminarier, konserter eller interna möten. En begränsning är

således att vår databas enbart omfattar protesthändelser som kommit till allmän kännedom, inte aktiviteter som skett i det fördolda.

Vår analys skiljer mellan konventionella, utmanande och våldsamma protester (utifrån Tilly & Tarrow 2015). Med konventionella protester avses lagliga protester som i allmänhet anses legitima i liberaldemokratiska samhällen. Med våldsamma protester avses egendomsförstörelse och våld mot individer vilka både är olagliga och överlag ansedda som illegitima. Däremellan återfinns utmanande protester i en gråzon mellan det lagliga/legitima och det olagliga/illegitima. Det kan exempelvis röra sig om civila olydnadsaktioner, som är olagliga men som ibland anses legitima, eller provokativa protester som är lagliga men ifrågasatta som legitima sätt att påverka politiken.

Traditionellt har protesthändelseanalyser utgått från nyheter om protester publicerade i större dagstidningar vissa dagar, till exempel alla måndagar. Vår huvudsakliga metod har i stället varit att använda offentligt publicerat material från rörelsens egna medier. Vi har främst använt material från internet, framför allt hemsidor, men även öppna Facebooksidor och Youtube-filmer samt tryckt periodisk skrift. Tidigare forskning har pekat på fördelar med att utgå från en rörelsens egna medier (Almeida & Lichbach 2003), exempelvis att rörelsemedier publicerar information om fler protester, även små och föga spektakulära som massmedierna sällan uppmärksammar.

För att kunna validera dessa data skapade vi även en mer konventionell protesthändesedatabas utifrån dagstidningen Aftonbladets rapportering genom att söka på vissa ord i det digitala dagstidningsarkivet Retriever.

I den mån information fanns att tillgå kodade vi varje protesthändelses datum, plats och organisatör samt vilka politiska frågor protesten uppmärksammade, vilken protesttaktik som användes och mot vem/vad protesten riktades. Dessutom kodades antalet deltagare samt rapporterade konfrontationer (med polis eller politiska motståndare), fall av egendomsförstörelse och polisiära omhändertaganden. Databasen innehåller enbart uppgifter om protester, inte om de individer som medverkat i dem.

Totalt kodades 4 727 protesthändelser utifrån information i rörelsens egna medier, varav 3 836 kunde konstateras vara organiserade av grupper inom rörelsen, antingen på egen hand eller tillsammans med andra grupper/organisationer inom eller utanför rörelsen. Motsvarande antal för Aftonbladet var 334 respektive 326. I Aftonbladet påträffades 129 protesthändelser som inte återfanns i rörelsens egna medier (i huvudsak djurrättsaktioner genomförda år 2002).¹

Av Tabell 1 framgår det totala antalet rapporterade protesthändelser i rörelsens medier samt i dagstidningen Aftonbladet. I rörelsens egna medier påträffades ett mycket större antal protesthändelser än i Aftonbladet. Dessutom rapporterade rörelsens egna medier oftare om konventionella protester, medan Aftonbladet främst rapporterade om våldsamma protester.

---

¹ Under 00-talet rapporteras allt färre djurrättsaktioner i rörelsens medier, vilket återspeglar att den radikala djurrättsrörelsen etablerar sig som självständig rörelsemiljö (se avsnitt 6).

Tabell 1. Protesthändelser rapporterade 1997–2016 i rörelsens egna medier respektive i en dagstidning

	Rörelsens egna medier		Aftonbladet	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Konventionella protesthändelser	2 403	63	91	28
Flygbladsutdelning, affischuppsättning	583	15	0	0
Gatuteater m.m.	49	1	1	0
Torgmöte	505	13	18	6
Demonstration	953	25	61	19
Protest utanför byggnad	197	5	7	2
Strejk	116	3	4	1
Utmanande protesthändelser	674	18	78	24
Olydnad / civil olydnad	37	1	0	0
Motdemonstration	172	5	43	13
Blockad, torgockupation m.m.	395	10	30	9
Husockupation	70	2	5	2
Våldsamma protesthändelser	754	20	156	48
Egendomsförstörelse	508	13	138	42
Våld mot individ eller grupp	246	6	18	6
Totalt antal	3 836	100	325	100

I Tabell 2 visas andelen protesthändelser i olika kommuner utifrån information från rörelsens egna medier. Totalt har protesthändelser rapporterats i 150 kommuner. Tabellens ”övriga kommuner” utgörs av 42 kommuner med 6–45 protesthändelser, 46 kommuner med 2–5 protesthändelser samt 49 kommuner med 1 protesthändelse. Tabell 2 visar även fördelningen utifrån rapporteringen i Aftonbladet. Denna dagstidning har i större utsträckning rapporterat från Stockholm, men den geografiska spridningen i övrigt avviker inte från rörelsens egen rapportering. Dessa data visar även att rörelsens protester främst skett i landets större kommuner.

Tabell 2. Kommuner där protesthändelser förekommit, 1997–2016

	Rapportering i rörelsens medier (%)				Aftonbladet (%)	Antal protesthändelser per 10 000 invånare, hela perioden
	1997–2001	2002–2009	2010–2016	Hela perioden	Hela perioden	
Stockholm	19	27	25	24	37	10
Malmö	9	10	16	11	12	13
Göteborg	5	13	12	11	12	7
Lund	3	5	8	5	3	16
Linköping	10	3	2	5	2	11
Uppsala	3	5	6	5	6	8
Norrköping	3	3	2	3	0	7
Umeå	2	2	3	2	2	7
Jönköping	3	1	2	2	2	5
Örebro	1	2	3	2	1	5
Gävle	3	1	1	2	0	7
Karlstad	1	1	2	2	1	7
Helsingborg	1	2	1	2	1	4
Övriga kommuner	37	24	18	26	22	–
Totalt antal	1 040	1 817	979	3 836	326	–

6. Rörelsens övergripande utvecklingstendenser 1997–2016

Inom forskningsprojektet har vi undersökt hur den radikala frihetliga vänsterrörelsen förändrat sina mobiliseringsmönster och handlingsrepertoarer under perioden 1997–2016. Utifrån protesthändelsedata har vi kunnat analysera förändringar över tid samt några av de externa och rörelseinterna faktorer som kan ha bidragit till dem. Vi har även inkorporerat vissa resultat från ett tidigare forskningsprojekt, där vi undersökte aktivisternas självförståelse och uppfattning om rörelsens utveckling.

Detta avsnitt ger en övergripande bild av rörelsens utveckling under de senaste två decennierna. Vi har delat in tidsperioden 1997–2016 i tre faser som belyser hur rörelsens politiska fokus och handlingsrepertoarer har förändrats. Syftet med indelningen är att visa på huvudsakliga tendenser och förenkla komplexa skeenden. I verkligheten går det inte att dra en tydlig gräns mellan olika år, då förändringarna är successiva och inte sällan omstridda inom rörelsen.

Tabell 3–5 och figur 1–2 ger en översiktlig bild av rörelsens protestaktiviteter under respektive period. Tabell 3 visar de sakfrågor som rörelsens protester uppmärksammat och tabell 4 vilka protesttaktiker som använts. Av tabell 4 framgår även hur ofta våldsamma konfrontationer (exempelvis mellan aktivister och polis) eller skadegörelse har rapporterats för respektive protesttaktik. Figur 1 åskådliggör antalet protesthändelser per år samt hur många av dem som varit konventionella, utmanande respektive våldsamma. Figur 2 slutligen visar dels vilka protesttaktiker som främst använts när olika politiska sakfrågor uppmärksammats, dels vilka protesttaktiker som främst använts när protesterna organiserats av enbart rörelseaktörer respektive koalitioner där även grupper och organisationer utanför rörelsen ingått.

Tabell 3. Sakfrågor som rörelsens protester uppmärksammat 1997–2016

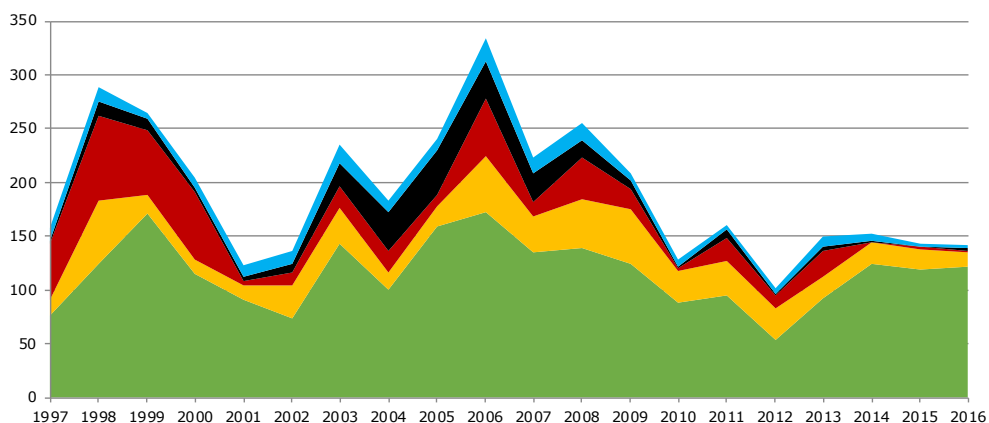
Sakfrågor under protesthändelser (%)	1997-2001	2002-2009	2010-2016	Hela perioden	Totalt antal
Antirasism/antifascism	23	29	16	24	930
Arbetsmarknad	8	25	18	18	703
Första maj	10	8	10	9	337
Feminism	16	5	7	8	324
Bostad/stadsplanering	3	7	11	7	261
Migration	4	5	10	6	226
Välfärd	3	5	8	5	191
Djurrätt	12	0	0	3	129
Andra frågor	23	17	20	19	735
Totalt (%)	100	100	100	100	–
Totalt antal	1 040	1 817	979	3 836	3 836

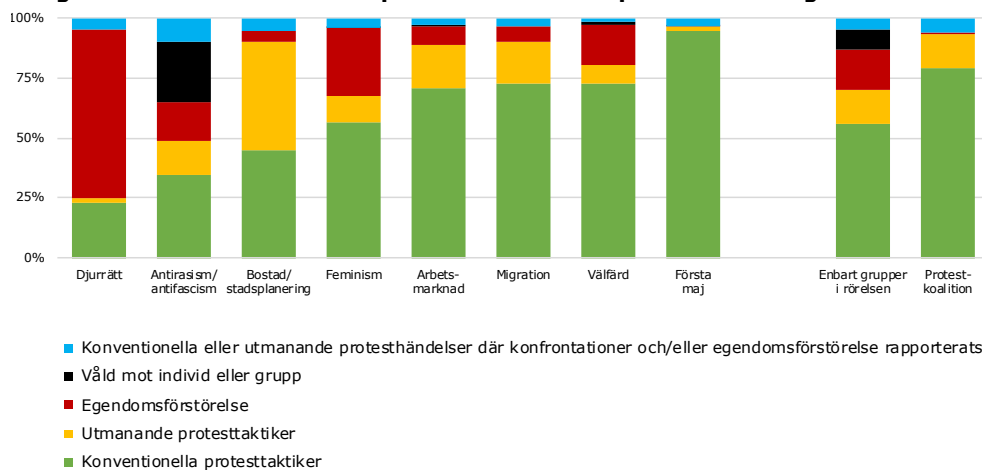
Tabell 4. Rörelsens protesttaktiker 1997–2016

Protesttaktiker under protesthändelser (%)	1997-2001	2002-2009	2010-2016	Hela perioden	Totalt antal	Antal rapporterade förekomster av konfrontationer/egendomsförstörelse
Konventionella	58	60	72	63	2 405	86
Flygbladsutdelning, affischering	7	19	17	15	582	11
Gatuteater m.m.	2	1	1	1	49	2
Torgmöte	14	9	19	13	505	11
Demonstration	29	23	24	25	953	48
Protest utanför byggnad	3	4	8	5	197	11
Strejk	3	4	2	3	116	3
Utmanande	14	19	19	18	674	112
Olydnad / civil olydnad	0	1	2	1	37	1
Motdemonstration	5	4	5	4	172	51
Blockad, torgockupation m.m.	7	12	10	10	395	55
Husockupation	1	3	2	2	70	5
Våldsamma	28	21	9	20	755	755
Egendomsförstörelse	25	10	7	13	507	507
Våld mot individ eller grupp	3	11	2	6	248	248
Totalt (%)	100	100	100	100	-	-
Totalt antal	1 039	1 816	979	3 834	3 834	953

Figur 1. Rörelsens protesttaktiker 1997–2016

Figur 2. Förhållandet mellan protesttaktiker och politiska sakfrågor

Den första fasen (1997–2001) präglas av rörelsens engagemang i en bred uppsättning politiska sakfrågor, främst antifascism, feminism och djurrätt. Bredden speglar 1990-talets betoning av hur olika maktordningar och förtryck samverkar och förstärker varandra i samhället. Rörelsen utgörs av ett löst sammansatt nätverk av aktivister och grupper, knutna till varandra genom en motkulturell identitet där politiska och kulturella värden tydligt återspeglas i den egna livsstilen. Rörelsens protester är i huvudsak konventionella, men perioden präglas också av en förhållandevis hög andel egendomsförstörelse.

Inom rörelsen är ”direkt aktion” centralt, en politisk strategi som innebär att aktivisterna själva agerar för att omedelbart motverka eller avhjälpa förhållanden som de anser förkastliga i stället för att indirekt förmå politiker att genomföra förändringar. Måltavlorna för aktionerna är ofta symboler för de makt- och förtrycksformer som rörelsen motsätter sig, exempelvis den nynazistiska rörelsen, företag som anses exploatera djur, kvinnor eller miljön samt politiska och ekonomiska maktcentra (till exempel EU och multinationella företag).

Enligt både protesthändelsedata och intervjuer når 1990-talets aktivism en kulmen kring 1998, varefter aktiviteten gradvis minskar. Under periodens sista år inträffar kravallerna i samband med EU-toppmötet i Göteborg 2001. Efter kravallerna riktas hård kritik mot delar av rörelsen och flera aktivister grips och döms. Händelserna driver på en redan påbörjad intern omorientering mot andra politiska sakfrågor och protesttaktiker.

Under den andra fasen (2002–2009) blir konflikter kring klass och arbetsmarknad mer framträdande, medan antalet protester kring feminism och djurrätt blir färre. Det ökade intresset för arbetsmarknad och klasskonflikter hänger samman med nya ideologiska influenser som betonar hur människors livsvillkor påverkas av kapitalismens utveckling och utbredning. Omorienteringen leder till att framför allt den radikala djurrättsaktivismen rör sig bort från rörelsen för att etablera sig som självständig rörelsemiljö. Antifascism fortsätter att vara rörelsens mest centrala fråga. Under perioden tilltar konflikterna mellan vissa grupper inom rörelsen och nynazistiska grupper, vilket återspeglas i ökat våld mot individer och grupper.

De nya ideologiska influenserna tar sig uttryck i något som aktivisterna själva benämner ”vändningen mot vardagen” och fokus flyttas till konflikter i den egna livsmiljön: på arbetsplatsen, i skolan eller i lokalområdet. Idéer om ett ”ansiktslöst” eller ”osynligt” motstånd får starkt genomslag, där målet är att synliggöra och underblåsa existerande konflikter utan att själv ta plats som framträdande aktör. Omorienteringen visar sig i strävan att samla och sprida information om vardagsmotstånd samt i försöken att organisera arbetsplatsmotstånd och gratisåkning i kollektivtrafiken, underlätta fildelning på internet och genom husockupationer skapa nya mötesplatser.

Aktivismen kulminerar under valåret 2006, då rörelsen organiserar protester mot allianspartiernas förslag om förändringar av arbetsmarknadspolitik. Under de kommande åren börjar aktivister ifrågasätta effektiviteten och lämpligheten av både ”osynliga” former av motstånd och våldsamma protester. Strategierna bedöms som reaktiva och anses försvåra möjligheterna att skapa

framåsyftande alternativ. I stället börjar delar av rörelsen att förorda mer traditionella former av organisering, taktisk pragmatism och skapande av öppna och inkluderande strukturer som kan möjliggöra ökat samarbete med andra aktörer i samhället.

Under den tredje fasen (2010–2016) minskar antalet protester. Antirasism och antifascism fortsätter att vara centrala frågor. Klasskonflikter ägnas fortsatt intresse, men därutöver uppmärksammas frågor som berör stadsrummet, exempelvis bostadspolitik, stadsplanering, privatiseringar, välfärdspolitik och gemensamt ägande. Aktivisterna strävar efter att skapa nya typer av gemenskaper och identifierar sig alltmer med ”grannskapet”, ”närområdet” och ”lokalsamhället”. Därför blir ofta kommunpolitiker, företag och andra lokala eliter föremål för protesterna. Centrala aktörer inom rörelsen strävar efter att skapa mer öppna och långsiktiga mobiliseringar i samarbete med andra lokala aktörer. Utvecklingen återspeglas bland annat i den ökade andelen protestkoalitioner, där grupper inom och utanför rörelsen samverkar i organiseringen av protester.

Utmärkande för perioden är också minskad användning av politiskt våld. Förändringen tycks bero på flera faktorer, däribland rörelseinterns ideologiska och strategiska omorienteringar, ökat engagemang i frågor där våldsamma protester är ovanliga samt ökad andel protestkoalitioner med aktörer utanför rörelsen. En allt större andel av protesterna är konventionella. Slutet av perioden kännetecknas av ökat engagemang i frågor om migration, exempelvis arbete för och tillsammans med EU-migranter samt de allt fler flyktingar som anlände till Sverige under 2015. Det är under den tredje fasen som Nationella samordnaren pekar ut ett antal grupper inom rörelsen som ”vänsterextrema” och kommunerna påbörjar sitt brottsförebyggande arbete mot ”våldsbejakande extremism”.

Sammantaget visar våra data att den radikala frihetliga vänsterrörelsen förändrades under perioden 1997–2016 i fråga om problemfokus, handlingsrepertoarer, politiska mål, kollektiv identitet och förhållande till aktörer utanför rörelsen. Rörelsen är fortfarande heterogen med interna spänningar och motsättningar, men på en övergripande nivå har det skett en förskjutning från ett motkulturellt aktivistnätverk till en mer traditionellt organiserad rörelse som strävar efter att mobilisera i lokalsamhället och på arbetsplatser. Under 2010-talet har användandet av skadegörelse och våld mot personer minskat till förmån för mer konventionella protestformer. Under samma period har andelen samarbeten med aktörer utanför rörelsen ökat, vilket stärkt dessa tendenser ytterligare.

7. Tjänstemännens arbete mot "våldbejakande vänsterextremism"

Ett övergripande resultat av vår undersökning av hur lokala myndighetspersoner tolkar och utför sitt uppdrag att förebygga "våldsbejakande vänsterextremism" är att frågan för de intervjuade främst framstår som hypotetisk. Inom ramen för det kommunalt samordnade arbetet mot våldsbejakande extremism har ingen av tjänstemännen hanterat något fall som inbegripit organiserade radikala vänsteraktivister eller individer som ansetts vara i riskzonen för att ansluta sig till sådana grupper. Den yrkesgrupp som har störst erfarenhet av vänsterradikala grupper är polisen, oftast genom arbetet med att hantera demonstrationer.

Trots att vi har intervjuat tjänstemän som arbetar med brottsförebyggande åtgärder mot "våldsbejakande extremism" i kommuner där grupper inom den radikala frihetliga vänsterrörelsen varit aktiva under senare år, framstår inte "vänsterextremism" som ett reellt lokalt problem för dem. Däremot anses ofta radikal islamism eller höger-radikala grupper vara allvarliga och angelägna lokala problem.

Denna bild bekräftas av andra typer av utvärderingar på nationell nivå. I Nationella samordnarens enkätundersökning till kommunerna 2016 ställdes frågan om det fanns "aktiva våldsbejakande individer eller grupper/organisationer i kommunen". Av de 51 kommuner som svarade ja på den frågan uppgav 41 att det rörde sig om högerextremism, 30 att det rörde sig om islamistisk extremism och 12 att det rörde sig om vänsterextremism. I en intern uppföljning av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2017 tillfrågades dessa 12 hur man arbetade med vänstergrupperna. Av de 6 kommuner som svarade uppgav 2 att deras generella åtgärder även avsåg vänsterextremism, men ingen hade genomfört några specifika insatser mot dessa grupper. Inte heller den "orostelefon" som Rädda Barnen ansvarade för 2017–2018 på uppdrag av Nationella samordnaren fick särskilt många samtal rörande vänsterextremism. Totalt tog man emot 53 samtal om extremism i allmänhet, 62 om "religiöst profilerad extremism", 36 om högerextremism och 3 om vänsterextremism (varav 2 i efterhand inte alls bedömdes ha med de utpekade grupperna att göra) (Sivenbring 2018).

I intervjuerna med tjänstemännen frågade vi hur de förstod vänsterextremism i förhållande till de andra två formerna av extremism. Vi undrade också vilka utmaningar denna rörelsemiljös särdrag innebär – eller skulle kunna innebära – för deras brottsförebyggande arbete.

Tjänstemännen överlag ansåg sig ha mycket mindre kunskap om vänsterextremism än andra former av extremism. Av intervjuerna

framkommer att de inte haft något reellt behov av sådan kunskap eftersom problemen med vänstergrupper inte framstått som stora.

En annan möjlig orsak till den relativa kunskapsbristen skulle kunna vara att de myndighetsmaterial som tagits fram på nationell nivå sällan direkt berör vänsterextremism. Av 28 rapporter, utredningar, skrivelser och utvärderingar publicerade av nationella myndigheter och andra offentliga aktörer 2009–2018 handlar två specifikt om vänsterextremism. I en rapport nämns metoder för avradikalisering eller avhopp specifikt riktade mot dessa grupper. Referenserna till vetenskaplig litteratur om radikala vänstergrupper är få.

På frågan om vilka som ansluter sig till radikala vänstergrupper, menar tjänstemännen att det rör sig om ”socioekonomiskt välmående” och välutbildade individer som mer sällan uppvisar sociala problem än individer som dras till andra miljöer. Enligt deras mening är det därför svårt att finna sociala indikatorer på att någon håller på att bli ”vänsterextrem”. Samtidigt menar de att den ringa förekomsten av sociala problem innebär att socialtjänsten inte kommer i kontakt med individer från denna grupp i sitt ordinarie arbete och att de metoder som socialtjänsten har till sitt förfogande inte är tillämpliga, till exempel tvångsvård. Insatser mot ”vänsterextrema” ungdomar går därmed utöver socialtjänstens juridiska mandat. Bortsett från tvångsvård bygger socialt inriktade åtgärder mot ”extremism” också på frivillighet från klientens sida.

Tjänstemännen menar också att de vänsterradikala gruppernas mer ickehierarkiska och informella struktur innebär en utmaning i arbetet. Den anses göra det svårare att veta vilka grupper och individer som främst bör uppmärksammas. Det faktum att individer inom rörelsemiljön ofta samarbetar med mer etablerade politiska aktörer och organisationer gör det också besvärligare att dra en tydlig gräns mellan ”problematiska” och ”oproblematiska” rörelsemiljöer och former av engagemang.

En annan fråga som tjänstemännen tar upp är huruvida vänsterradikala åsikter ska betraktas som ett problem. Användandet av våldsamma metoder ses som ett problem, men många menar att aktivisternas radikala åsikter inte är något problem, i alla fall inte sett till de frågor som uppmärksammas och de politiska krav som framförs. Enligt tjänstemännen beror detta främst på att vänsterradikala åsikter oftare är legitima i vårt samhälle än högerradikala eller radikalt islamistiska åsikter. En liknande bild tecknas i Nationella samordnarens utbildningsmaterial Samtalskompassen: ”Den autonoma vänstern driver sakfrågor som generellt tilltalar många människor. Den arbetar bland annat mot rasism, nazism, sexism, homofobi, för en bättre miljö och djurens rättigheter” (Nationella samordnaren 2015). De intervjuade tjänstemännen menar vidare att de vänsterradikala åsikternas allmänna legitimitet skapar en gränsdragningsproblematik i deras arbete, då det blir svårt att avgöra när individer och/eller grupper går från att hysa radikala vänsteråsikter till att bli ”vårdsbejakande vänsterextremister”. Samtidigt betonar vissa av tjänstemännen att de inte har något juridiskt mandat att ingripa mot radikala vänsteråsikter eftersom sådana inte är olagliga. De enda

---

åsikter som är brottsliga att uttrycka offentligt enligt svensk lag är sådana som anses utgöra "hets mot folkgrupp".

Somliga av tjänstemännen menar också att gränsdragningsproblematiken kan göra det svårare att avradikalisera "vänsterextrema" individer. Flera av de intervjuade menar att åtgärder för att avradikalisera högerextremister är mer okomplicerade, då de ofta bygger på att individen totalt ska bryta med sitt förflutna och ändra på både kriminella beteenden och åsiktsyttringar.

Några av tjänstemännen pekar på särskilda utmaningar som kan uppstå med tanke på deras ordinarie arbetsuppgifter, yrkesutövande eller professionsroll. Bland lärarna uppmärksammas problem som kan uppkomma om avvikande och kontroversiella frågor inte tillåts komma upp och bli hanterade i klassrummet, utan i stället förväntas rapporteras vidare till andra instanser. Detta anses skada byggandet av tillitsfulla relationer mellan lärare och elev och undergräva skolans möjlighet att fullfölja sitt demokratiska uppdrag. Andra tjänstemän ser en fara i att det förebyggande arbetet kan uppfattas som kommunens sätt att registrera radikala åsikter, vilket skulle kunna äventyra förtroendet för myndigheterna hos medborgarna överlag. I detta ser man också en potentiell målkonflikt, då de lokala förebyggande åtgärderna många gånger även syftar till att värna demokratin, vilket förutsätter att en mångfald av åsikter kan uttryckas.

8. Aktivisternas upplevelser och erfarenheter

En del av forskningsprojektet har handlat om att undersöka hur aktivister inom den radikala frihetliga vänsterrörelsen uppfattar myndigheters brottsförebyggande åtgärder mot våldsbejakande extremism och hur de påverkas av dem. Utgångspunkten har varit att aktivisternas upplevelser och erfarenheter i hög grad påverkar hur de mobiliserar och agerar.

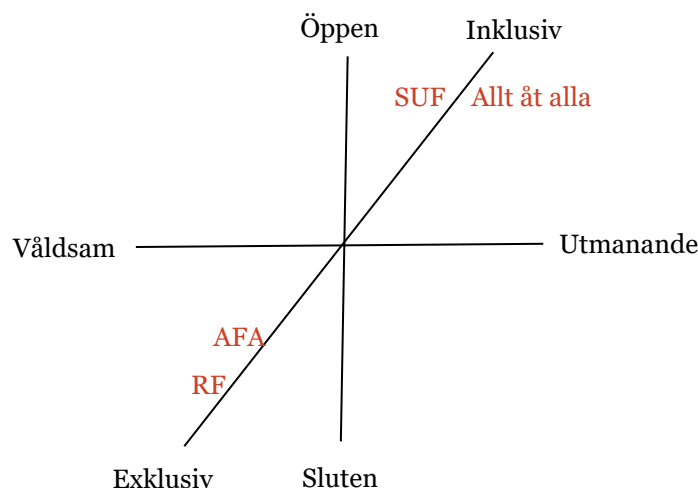
Intervjuerna med aktivisterna gav samma övergripande resultat som intervjuerna med tjänstemännen: det lokala brottsförebyggande arbetet mot ”vänsterextremism” framstår för merparten av aktivisterna som något hypotetiskt. Endast ett fåtal aktivister beskriver faktiska erfarenheter av lokala brottsförebyggande insatser och det är oklart om dessa alls har samband med det lokala arbetet mot våldsbejakande extremism. Därför har vi främst analyserat effekterna av Nationella samordnarens utpekande av vissa organisationer som ”våldsbejakande vänsterextremister”. Inom forskningen om sociala rörelser används begreppet ”mjuk repression” som beteckning av statliga försök att förhindra, kontrollera eller styra en rörelses protester utan tvångsmedel eller våld, exempelvis genom metoder som stigmatisering, förlöjligande eller nedtystande (Ferree 2004). I forskningsprojektet undersöker vi hur individer och organisationer som utpekats som ”våldsbejakande extremister” upplever och hanterar det stigma som kan följa av en sådan stämpling.

De fyra organisationer eller nätverk som pekas ut i Nationella samordnarens utbildningsmaterial (AFA, RF, SUF och Allt åt alla) är alla en del av den radikala frihetliga vänsterrörelsen, men de skiljer sig åt på centrala punkter. Protesthändelsedata visar att grupperna hört till de mest aktiva inom rörelsen, men att de gjort det under olika tidsperioder, att de engagerat sig i delvis olika politiska sakfrågor, att de haft olika mål och att de använt olika protesttaktiker.

I figur 3 har vi klassificerat radikala rörelsegrupper utmed tre axlar: 1) graden av våldsamma respektive utmanande protesttaktiker (horisontell axel); 2) graden av sluten respektive öppen organisationsstruktur (vertikal axel) och 3) graden av exklusivitet respektive inklusivitet (djupgående axel), det vill säga huruvida medlemsrekryteringen och mobiliseringen är selektiv eller bred. Figuren kan tjäna till att illustrera centrala skillnader mellan de fyra utpekade grupperna. Utifrån klassificeringen blir det också möjligt att analysera hur myndigheters insatser påverkar olika radikala grupper på olika sätt.

Inom respektive organisation eller nätverk förekommer det att lokalgrupper skiljer sig sinsemellan i sin placering utmed de tre axlarna. Den lokala variationen beror på att lokalgruppernas självbestämmande betraktas som central inom rörelsen. Vår klassificering utgör därmed en förenkling av en mer sammansatt verklighet.

Figur 3. De fyra utpekade rörelsegrupperna

Flertalet av AFA:s och RF:s aktioner har riktats mot den nynazistiska rörelsen. Den antifascistiska aktivismen utmärks av en hög konfliktnivå. Aktivisterna har ofta använt skadegörelse och politiskt motiverat våld för att hindra nynazistiska gruppers protester och närvaro i det offentliga rummet, hindra deras spridning av propaganda eller tvinga personer till avhopp från den nynazistiska miljön. Graden av öppenhet inom AFA och RF har varierat över tid, men inriktningen mot så kallad högriskaktivism (McAdam 1986) har successivt bidragit till alltmer sluten organisationsstruktur och selektiv medlemsrekrytering. Protesthändelsedata tyder på att aktiviteten i AFA hade en mindre höjdpunkt i slutet av 1990-talet och en större kring mitten av 00-talet, men sedan dess har aktiviteten varit låg. RF var som mest aktiv i mitten av 00-talet och åren kring 2010. 2013 genomfördes en rad polisinsatser mot gruppen, vilket ledde till flera fängelsedomar. Organisationen upphörde att existera 2015.

Jämförelsevis uppvisar Allt åt alla och SUF större bredd i sitt politiska engagemang, genom att varva arbete mot rasism och fascism med exempelvis arbetsmarknadsfrågor, välfärdsfrågor och bostadspolitiska frågor. Båda grupperna strävar efter att bygga en mobiliserande rörelse med en öppen organisationsstruktur och deras protester är nästan uteslutande konventionella eller utmanande.² Medan SUF genomförde flest protester kring millennieskiftet, är Allt åt alla den grupp av de fyra som stått för flest protester under 2010-talet.

Delstudien om aktivisternas upplevelser och erfarenheter har gett tre huvudsakliga resultat. För det första visar den att mjuk repression som

² Enligt våra protesthändelsedata används protesttaktiken skadegörelse (förstörande av reklam) vid 1 procent av Allt åt allas egenorganiserade protester, men det finns inga rapporterade fall av våld mot person. Vid 1,7 procent av SUF:s egenorganiserade protester används skadegörelse (till exempel politisk graffiti och förstörande av reklam) och vid 0,9 procent våld mot person (till exempel våld mot nynazister samt tårkastning mot politiker). Utöver detta förekommer ett mindre antal konfrontationer med polis i samband med konventionella eller utmanande protester.

exempelvis stigmatisering får olika men samverkande effekter på rörelse-, organisations- och individnivå.

På rörelsenivå anses stigmatiseringen öka risken för splittring, dels mellan utpekade grupper och andra organisationer, dels inom icke-utpekade organisationer som får svårt att förhålla sig till grupper som beskrivits som våldsbejakande extremister. Aktivisterna menar också att extremistbegreppet används svepande i politiska syften för att misskreditera vänsterpolitiskt engagemang och svärta ned hela den radikala frihetliga vänsterrörelsen, oavsett om aktörerna använder eller stödjer politiskt motiverat våld.

På organisationsnivå beskriver aktivister att de utsatts för eller riskerar att utsättas för administrativa sanktioner (till exempel nekat tillträde till offentliga arenor eller nekad tillgång till resurser) och utestängning från det offentliga samtalet. Samtidigt beskriver vissa aktiva utpekandet som en bekräftelse av organisationernas politiska betydelse, vilket skulle kunna innebära att utpekandet har en mobiliserande effekt.

På individnivå uttrycker många aktivister oro för att bli personligt och offentligt sammankopplade med ”våldsbejakande extremism”. En sådan sammankoppling antas kunna leda till sociala sanktioner och begränsade livsmöjligheter, till exempel vid jobb- eller bostadssökande. Aktivisterna menar att oron har bidragit till en intern självreglering och ökad tystnad kring det egna politiska engagemanget. Flera aktiva beskriver att de är vaksamma med vad de säger och gör och i vilka sammanhang de gör det, oavsett om de själva använder kontroversiella metoder eller inte.

För det andra visar studien att den mjuka repressionen påverkar radikala grupper på olika sätt. Utifrån aktivisternas resonemang om sina upplevelser och erfarenheter samt möjliga konsekvenser av dessa, tycks utpekandet främst påverka de grupper som strävar efter att mobilisera öppet och inkluderande i mer konventionella former. Här beskriver aktivisterna upplevelser och möjliga konsekvenser som kan kopplas till faktorer som nedsvärtning, splittring, administrativa sanktioner, oro för sociala sanktioner och intern självreglering, vilka ses som potentiella hinder i arbetet med att mobilisera en bredare rörelse och att etablera samarbeten med externa aktörer.

Effekterna på de mer slutna och selektivt rekryterande grupper som använder våldsammare metoder beskrivs som obefintliga eller begränsade. I den mån insatserna haft någon effekt, tycks de snarast ha verkat bekräftande och radikaliserande. Enligt de intervjuade har grupperna fått en ”radikal aura” som snarast skulle kunna attrahera aktivister som vill engagera sig i högriskaktivism. Enligt de intervjuade kan utpekandet även leda till ökad marginalisering och isolering, vilket riskerar att driva fram radikalisering. Vår analys av koalitioner betydelse visar att våldsamma protester är mycket mindre vanliga när protesterna organiseras i samarbete med grupper och organisationer utanför rörelsen.

För det tredje visar studien att aktivister i de utpekade grupperna hanterar och bemöter den upplevda repressionen på olika sätt. Många beskriver hur de fortsätter sitt politiska arbete och inte låter sig påverkas av Nationella

samordnarens utpekande. Bland de aktivister som beskriver faktiska eller potentiella förändringar av gruppernas agerande framkommer två huvudsakliga tendenser: att de blir mer utåtvända eller mer inåtvända.

Somliga av aktivisterna uttrycker en vilja att bevara en öppen och inkluderande organisationsform, bygga personliga relationer till aktörer utanför rörelsen, söka fler organisatoriska samarbeten och offentligt ifrågasätta utpekandet. Andra beskriver tvärtom hur organisationerna riskerar att bli mer slutna, minska mängden samarbeten, skärpa det interna säkerhetstänkandet och rekrytera nya medlemmar alltmer selektivt. Den senare reaktionen skulle kunna innebära att utpekandet bidrar till att grupperna blir än mer underjordiska och radikaliserade, vad som inom forskningen kallas en *backfire*-effekt (Lindekilde 2014).

9. Slutsatser

En övergripande slutsats är att myndigheternas brottsförebyggande arbete mot ”våldsbejakande extremism” i stort sett inriktats mot och anpassats för radikalt islamistiska och högerradikala individer och grupper. Mycket få kommuner rapporterar förekomst av ”vänsterextremism”, än färre att dessa grupper utgör ett reellt problem. Frågor om hur man arbetar med att identifiera och avradikalisera vänsterradikala individer och främja avhopp från rörelsemiljön framstår överlag som rent hypotetiska för de intervjuade tjänstemännen. Inga av de kommuner som undersökts har utvecklat specifika åtgärder riktade mot denna grupp eller genomfört specifika insatser inom ramen för arbetet mot ”våldsbejakande extremism”.

Tjänstemännen menar också att det är svårt att finna tydliga indikatorer på ”vänsterextremism” då aktivisterna i fråga sällan uttrycker politiska åsikter som anses problematiska. Inte heller anses de vara särskilt belastade av sociala problem, vilket innebär att myndigheterna saknar mandat för att sätta in individriktade insatser. Även det faktum att vänsterradikala grupper samarbetar med mer etablerade organisationer, samtidigt som deras idéer har större legitimitet i samhället i övrigt, gör det svårt att skilja mellan legitima vänsteråsikter och möjliga signaler på ”våldsbejakande vänsterextremism”.

Även aktivisterna själva upplever att få åtgärder riktats mot dem inom ramen för det lokala brottsförebyggande arbetet mot ”våldsbejakande extremism”. Däremot anser de att utpekandet som sådant har fått eller riskerar att få vissa effekter. På rörelsenivå beskriver aktivisterna hur detta har lett till nedsvärning av hela den radikala frihetliga vänsterrörelsen och ökat risken för splittring. På gruppnivå har det fått olika effekter på olika typer av radikala grupper. För slutna grupper som använder våldsamma metoder anses utpekandet snarast ha verkat potentiellt radikaliserande, då det gett grupperna en ”radikal aura” och bekräftat aktivisternas status och verklighetsbild. För öppna och brett mobiliserande grupper, som inte använder våldsamma metoder, kan utpekandet enligt de intervjuade göra det svårare att mobilisera offentligt och samarbeta med aktörer utanför rörelsen. På individnivå beskrivs en ökad oro för följderna av att bli offentligt sammankopplad med ”våldsbejakande extremism”, vilket ofta lett till en ökad vaksamhet och tystnad kring det egna engagemanget och de egna åsikterna.

Ser man till de övergripande mobiliseringsmönstren bland grupper som tillhör den radikala frihetliga vänsterrörelsen, kan man notera dels en nedgång i antalet protester sedan sent 00-tal, dels en minskad användning av våldsamma protester till förmån för mer konventionella protesttaktiker.

Vad kan dessa förändringar bero på? De utpekade grupper som framför allt har använt politiskt våld i form av egendomsförstörelse eller våld mot personer har antingen upplösts eller haft låg aktivitet under 2010-talet. Samtidigt har grupper som använder konventionella och utmanande protester ökat sin aktivitet. Våra data visar också en ökning av andelen samorganiserade

protester med aktörer utanför rörelsen under 2010-talet. Analysen av faktorer som påverkar rörelsens handlingsrepertoar visar att sådana samorganiserade protester mycket sällan blir våldsamma, samtidigt som skadegörelse och våld mot person främst förekommer under egenorganiserade protester kring vissa politiska sakfrågor. Under den studerade tidsperioden 1997–2016 förekommer protesttaktiken våld mot person nästan uteslutande (96 procent) vid antifascistiska protesthändelser.

Våra resultat ger alltså vid handen att förändringar av mobiliseringsmönster och handlingsrepertoarer kan tillskrivas några enskilda faktorer: rörelseinterna ideologiska och strategiska omorienteringar, ökad andel protestsamarbeten med andra aktörer samt partiell förskjutning av sakfrågor som rörelsen mobiliserar kring.

Utöver dessa faktorer kan det finnas annat som bidragit till den rörelseövergripande avradikaliseringen men som inte undersökts inom ramen för detta projekt. Det kan exempelvis handla om förändrad polistaktik under stora demonstrationer, riktade polisaktioner som lett till fängelsedomar mot aktivister inom de grupper som använder våld eller politisk institutionalisering av vissa av rörelsens högerradikala huvudmotståndare. Betydelsen av dessa faktorer kan bara utrönas genom vidare forskning.

Referenser

- Alimi, Eitan Y., Bosi, Lorenzo & Demetriou, Chares (2015). *The Dynamics of Radicalization. A Relational and Comparative Perspective*. New York: Oxford University Press.
- Almeida, Paul & Lichbach, Mark (2003). To the Internet, from the Internet. *Comparative Media Coverage of Transnational Protests*. *Mobilization*, 8(3), s. 249–272.
- Bosi, Lorenzo & Malthaner, Stefan (2015). Political Violence, i della Porta, Donatella & Diani, Mario (red.). *The Oxford Handbook of Social Movements* (s. 439–449). Oxford: Oxford University Press.
- Ferree, Myra Marx (2004). Soft Repression. Ridicule, Stigma, and Silencing in Gendered-based Movements, i Myers, Daniel J. & Cress, Daniel M. (red.) *Authority in Contention* (s. 85–101). Bingley: Emerald Group Publishing Limited.
- Hutter, Swen (2014). Protest Event Analysis and its Offspring, i della Porta, Donatella (red.), *Methodological Practices in Social Movement Research* (s. 335–367). Oxford: Oxford University Press.
- Jacobsson, Kerstin & Sörbom, Adrienne (2015). After a Cycle of Contention. Post-Gothenburg Strategies of Left-Libertarian Activists in Sweden. *Social Movement Studies*, 14(6), s. 713–732.
- Jämte, Jan (2013). *Antirasismens många ansikten*. Umeå: Umeå Universitet.
- Jämte, Jan (2017). Radical Anti-fascism in Scandinavia. Shifting Frames in Relation to the Transformation of the Far Right, i Wennerhag, Magnus, Fröhlich, Christian & Piotrowski, Grzegorz (red.). *Radical Left Movements in Europe* (s. 248–267). Abingdon, Oxon: Routledge.
- Lindekilde, Lasse (2014). A Typology of Backfire Mechanisms, i Bosi, Lorenzo, Demetriou, Chares & Malthaner, Stefan (red.). *Dynamics of Political Violence. A Process-oriented Perspective on Radicalization and the Escalation of Political Conflict* (s. 51–69). Farnham: Ashgate.
- Lööw, Heléne (2017) *Våldsbejakande extremism – begrepp och diskurs*, i Edling, Christofer & Rostami, Amir (red.). *Våldsbejakande extremism. En forskarantologi* (SOU 2017:67) (s. 21–46). Stockholm: Wolters Kluwer.
- McAdam, Doug (1986). Recruitment to High-risk Activism. The Case of Freedom Summer. *American Journal of Sociology*, 92(1), s. 64–90.
- Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism (2015). *Samtalskompassen*. [Materialet är inte längre tillgängligt på webben, men en arkiverad kopia av hemsidan finns på Archive.org: <https://web.archive.org/web/20150326175736/http://samtalskompassen.samordnarenmotextremism.se/>]

Peterson, Abby & Wahlström, Mattias (2015). Repression. The Governance of Domestic Dissent, i della Porta, Donatella & Diani, Mario (red.). The Oxford Handbook of Social Movements (s. 634–652). Oxford: Oxford University Press.

Regeringen (2014). Kommittédirektiv: En nationell samordnare för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism. Beslut vid regeringssammanträde den 26 juni 2014. Dir. 2014:103.

Regeringen (2017). Uppdrag att vidta förberedelser inför inrättandet av ett nationellt centrum mot våldsbejakande extremism vid Brottsförebyggande rådet. Regeringsbeslut 2017-09-21, Ju2017/07399/KRIM.

Sahlin, Ingrid (2000). Brottsprevention som begrepp och samhällsfenomen. Lund: Arkiv.

Sivenbring, J. (2018). Utslag av oro. En analys av Rädda Barnens orostelefon om radikalisering. Segerstedtinstitutet Rapport 8. Göteborg: Göteborgs universitet.

SOU 2002:87. Rikets säkerhet och den personliga integriteten. De svenska säkerhetstjänsternas författningsskyddande verksamhet sedan år 1945. Betänkande av Säkerhetstjänstkommissionen. Stockholm: Fritzes offentliga publikationer.

SOU 2013:81. När vi bryr oss – förslag om samverkan och utbildning för att effektivare förebygga våldsbejakande extremism. Betänkande av Utredningen om ett effektivare arbete för att förebygga våldsbejakande extremism. Stockholm: Fritzes.

Sörbom, Adrienne & Wennerhag, Magnus (2016). Begreppet extremism – en kritisk introduktion. Arkiv. Tidskrift för samhällsanalys 5, s. 15–37.

Tilly, Charles, & Tarrow, Sidney (2015). Contentious Politics. New York: Oxford University Press.

Wennerhag, Magnus (2017). Sociala rörelser, protester och politiskt våld – en forskningsöversikt, i Edling, Christofer & Rostami, Amir (red.). Våldsbejakande extremism. En forskarantologi (SOU 2017:67) (s. 291–322). Stockholm: Wolters Kluwer.

Opublicerade texter

Följande ännu opublicerade vetenskapliga texter har legat till grund för rapporten.

Avsnitt 6:

”The Effect of Coalitions on Radical Activists’ Choices of Protest Tactics”, författad av Jan Jämte, Måns Lundstedt och Magnus Wennerhag. (Inskickad till sakkunniggranskad tidskrift.)

”From Radical Counterculture to Pragmatic Radicalism? The Collective Identity of Contemporary Radical Left-libertarian Activism in Sweden”, författad av Jan Jämte, Måns Lundstedt och Magnus Wennerhag. (Inskickad till sakkunniggranskad tidskrift.) *För föreliggande text har enbart protesthändelsedata samlats in inom ramen för detta projekt; intervjumaterialet har insamlats inom ramen för två tidigare projekt finansierade av Vetenskapsrådet respektive Östersjöstiftelsen.*

Avsnitt 7:

”Lokala myndighetspersoners syn på brottsförebyggande arbete mot radikal vänsteraktivism”, författad av Magnus Wennerhag och Kalle Eriksson. (Manuskript under arbete.)

Avsnitt 8:

”Soft Repression. An Activist Phenomenology”, författad av Jan Jämte och Rune Ellefsen. (Färdigt manuskript.)

”The Anatomy of Repression. An Analytical Framework”, författad av Rune Ellefsen och Jan Jämte. (Manuskript under arbete).

